

SZERKESZTŐI JEGYZET

Az Alapítványi és Magániskolák Egyesületének Alternatív Iskolák Tagozata tavaly elhatározta, hogy az iskolák az új, elfogadott kerettanterveiket bemutatják egymásnak. A bemutatók helyszínéül az adott iskolát választották, először a Zöld Kakas Líceum volt a házigazda, másodszer a Gyermek Ház, január 14-én pedig a Pesthidegkúti Waldorf Iskola adott otthont a szakmai beszélgetésnek, mely ezúttal iskolabemutatóval is bővült, hiszen épp 25. éve indultak, így hát a meghívottak köre sem korlátozódott csak a tagozat iskoláinak képviselőire, nyitott volt a ház.

(A beszámoló szerint a következő iskolákból jöttek kollégák: Humánus Alapítványi Általános Iskola, Belvárosi Tanoda, Carl Rogers Személyközpontú Általános Iskola, Gyermek Ház, Zöld Kakas Líceum, Rákospalotai Meixner Általános Iskola, Palánta Általános Iskola, Kincskereső Iskola, Alternatív Közgazdasági Gimnázium, és az alakulófélben lévő pátyi Waldorf Iskola.)

Persze, egy tantervbemutató azért nem számít túlságosan nagy csábításnak, így végül alighanem csak néhányan voltunk újak a vendégek között. Pedig izgalmas este volt. Részben azért, mert a Waldorf-iskolák esetében a tanterv különösen fontos dokumentum, hiszen talán ez az egyetlen alternatív iskola, amely mögött egy konkrét világszemlélet, létfelfogás áll. S alapítójának egyetemes antropozófiai igénye, programja a pedagógiában is termékeny talajra lelt. Vagyis a Waldorf-tanterv pedagógiája egyúttal majdnem közvetlenül filozófia is. Száz éves nemzetközi történetét a kis füzetnyi terjedelemtől a több száz oldalra rúg legutóbbi változatokig Kulcsár Gábor ismertette, bevo-nódtunk egy szellemi kalandba, Kőkényd

Ákos pedig az új magyar Waldorf-kerettanterv elkészítésének nem kevésbé kalandos napi küzdelmeiről mesélt.

Nem voltak könnyű helyzetben, ahogy az alternatív iskolák általában nincsenek könnyű helyzetben, miközben amúgy is minden nap, minden tanévben igazolniuk kell létüket diákjaik és a szülők előtt, nincs kényelem, gyakran kell még a hivataloknak is igazolásokat készíteniük, s akkor még van az önigazolás is, ami a legveszedelmesebb műfaj, de elkerülhetetlen. Nekem az volt a benyomásom, hogy a pesthidegkútiakat jó karban tartja ez a sokféle kényszer, talán megéri, régen tapasztalt láz hevítette az előadókat. A „lázat” visszavonom, veszedelmes szó. Határozottak, meggyőzőek, elkötelezettek, felkészültek, komolyak, ironikusak és önironikusak voltak. Teszik, akarják, győzik.

Meglepő volt tapasztalni, mennyire magányosak az alternatív iskolák, még ők is, még az azonos program szerint dolgozók is: intézményi, testületi, közösségi elárvultságunk úgy látszik, fátum, vagy mi. Vagy pusztán erőink természetes végessége.

Kóboroltam egy kicsit az iskolában, a takarítónőtől kérdeztem, melyik a legszebb terem, nem nézett rám értetlenkedve, kicsit szabódott, hogy elárulja-e, aztán elkalauzolt a legkedvesebb táblarajzához, ezt a tanító készíti el, színes krétával, egy nagyobb témához jár, háttérként, bevezetőként, inspirációként. Szinte festmény, fűzte hozzá kísérom (persze, a Waldorfban a takarító is belső munkatárs). Mindennapi spirituá-litás, én meg ezt gondoltam róla. Valahogy ez van itt Pesthidegkúton (a Waldorfban), a mindennapi használati tárgyakban, melyek többnyire természetes anyagokból készültek, gyakran fából, s ha lehet, kézműves

termékek, olykor épp a szülők munkái. S persze jelen van ez a spiritualitás a gyermekek falon függő munkáiban, a füzetek rendjében, az iskolaújságban és természetesen a kerettantervben is. Ez együttal a Waldorf-iskolák talán legérzékenyebb pontja. Ha az iskola a szülőket is természetesen magában foglalja, az élet egészére gondol, eszerint gondoskodik, tanít és nevel, akkor ez könnyen szorongatóvá válhat. Talán még a megmaradásért folytatott napi küzdelmeknél is nagyobb harc folyik, kell folynia a belső nyitottsáért.

Kérdések, melyeket az alternatív iskolából való kollégák tettek föl a vendéglátóknak (az iskolai honlapról idézem őket):

Nem tartanak-e attól, hogy valaki kétségbe vonja a kerettantervünket? A külföldi Waldorf-kerettantervekhez képest miben más a magyar? Kellett-e kompromisszumot kötniük a tantervük 2013-as elfogadtatásakor? Hogyan értelmezték a kötelező erkölcsstan tantárgyat? Mitől Waldorf egy Waldorf-iskola? Milyen elvárásnak, célnak igyekeztek megfelelni a 25 év során? Mit jelent a boldog ember? És mikor boldog? Mi történik azzal, aki lemarad? A Waldorf-pedagógiának nagyon határozott elképzelése van arról, milyen

mondjuk egy kilencéves gyerek. Újragondolják-e ezt a leírást, és miként reagálnak rá a gyakorlatban? Mit tesznek akkor, ha hozzájuk érkezik elsőbe egy gyerek, és folyamatosan olvas, miközben náluk az olvasástanítás nagyon lassú, nagyon körülményes? Milyen gyerekeknek jó a Waldorf? Kinek ajánlanák? Kiket várnak az iskolába? Miért „menekül” évente jó pár gyerek a különböző Waldorf-iskolákból az AKG-ba vagy vissza? Kié a gyerek? A társadalomé? Az iskoláé? A családé?

Végül egy rövid részlet az iskolaújságból, ami iskolához illő létmódra utal, steineri fogalmak és idézetek nélkül is:

„A gyerekek, nagy örömeinkre, megtalálták a macskaköves bejárat a vastag humusz alatt, és kitakarították. Ennek köszönhetően újra megnyílt a Kossuth utca felőli bejárat. Ide, két oldalra, a gyerekek javaslatára elegáns örökzöldek jönnek. A tövébe lehet ültetni ezt meg azt, ami kicsit díszíti majd. Jó lenne a kis bejárat mellett egy-két örökzöld félcserje. A pimpó is alkalmas ide, tavasztól kezdve elég sokáig virágzik és át lehet ugrani. A félcserjékkel szép út vezetne az iskola felé.” (*Mi újság?* 2012. május)

Takács Géza

A *Tanulmányok* rovat közlési feltételeire és publikációs stílusára vonatkozó elvárásaink, illetve javaslataink megegyeznek a *Magyar Pedagógiáéval*, egyelőre saját honlapunkon még nem elérhetőek. Kérjük szerzőinket, keressék a magyarpedagogia.hu honlapon. A rovatban megjelent írásokat lektoráltatjuk, a lektorálás szempontjai megtalálhatók az OFI honlapján, a bírálati lapon. <http://www.ofi.hu/tudastar/uj-pedagogiai-szemle>